

Lex Sarah

I Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) publiceras myndighetens föreskrifter och allmänna råd.

- Föreskrifter är bindande regler.
- Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas och utesluter inte andra sätt att uppnå de mål som avses i författningen.

Socialstyrelsen ger årligen ut en förteckning över gällande föreskrifter och allmänna råd.

SOSFS kan beställas från Socialstyrelsens beställningsservice,
120 88 Stockholm, fax 08-779 96 67, e-post socialstyrelsen@strd.se

ISSN 0346-6019 Artikelnr 2011-5-23

Tryck: Edita Västra Aros, Västerås 2011

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah;

SOSFS
2011:5 (S)

Utkom från trycket
den 1 juni 2011

beslutade den 17 maj 2011.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 8 kap. 2 och 5 §§ socialtjänstförordningen (2001:937) samt 14 § andra stycket förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas inom socialtjänsten, i verksamheter enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade och vid Statens institutionsstyrelse.

2 § I denna författning ges kompletterande föreskrifter och allmänna råd till bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS,

- om skyldigheten att rapportera och utreda samt avhjälpa och undanröja missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden enligt 7 kap. 6 § första stycket och 14 kap. 3–6 §§ SoL samt 23 e § första stycket och 24 b–24 e §§ LSS, (2–5 kap. samt 7 kap. 1 § och delar av de allmänna råden i 7 kap.), och
- om anmälningsskyldigheten till Socialstyrelsen vid allvarliga missförhållanden eller påtagliga risker för allvarliga missförhållanden enligt 14 kap. 7 § SoL och 24 f § LSS, (6 kap. samt 7 kap. 1 § och delar av de allmänna råden i 7 kap.).

2 kap. Rapporteringsskyldigheten

Vem som omfattas av skyldigheten

1 § Skyldigheten att rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden ska gälla för den som är

1. anställd,
2. uppdragstagare,
3. praktikant eller motsvarande under utbildning, och
4. deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program.

Information till de rapporteringsskyldiga

2 § Information om skyldigheten att rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden ska ges till den som omfattas av skyldigheten när han eller hon påbörjar en anställning, ett uppdrag, en praktikperiod eller liknande. Informationen ska därefter ges återkommande.

Information om vem i verksamheten som är utsedd att vara mottagare av rapporter ska också ges vid det första tillfället samt vid senare tillfälle om förändring av mottagare görs.

Allmänna råd

Informationen om rapporteringsskyldigheten bör ges både muntligt och skriftligt minst en gång per år.

Vad som ska rapporteras

3 § Med missförhållanden, som ska rapporteras enligt 14 kap. 3 § SoL och 24 b § LSS, ska avses såväl utförda handlingar som handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl har underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa.

Med en påtaglig risk för ett missförhållande, som också ska rapporteras, ska avses att det är fråga om en uppenbar och konkret risk för ett missförhållande.

Kommunal verksamhet

4 § Med berörd nämnd, som rapporteringsskyldigheten ska fullgöras till enligt 14 kap. 3 § andra stycket 3 SoL och 24 b § andra stycket 2 LSS, ska avses den nämnd som bedriver verksamheten.

3 kap. Omedelbara åtgärder

1 § När en rapport har kommit in ska den som rapporteringsskyldigheten ska fullgöras till enligt 14 kap. 3 § andra stycket SoL eller 24 b § andra stycket LSS omedelbart vidta de nödvändiga åtgärder som situationen kräver.

4 kap. Information till nämnd om mottagna rapporter

Yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet

1 § Med berörd nämnd, som enligt 14 kap. 5 § SoL och 24 d § LSS ska informeras om mottagna rapporter i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet, ska avses den nämnd som har beslutat om insatsen för den enskilde.

Om rapporteringen berör en verksamhet med allmänt inriktade insatser inom socialtjänsten som bedrivs på uppdrag av en kommun, ska

med berörd nämnd avses den nämnd som har tecknat avtal om verksamheten.

Allmänna råd

Den nämnd som har ett ansvar enligt 15 § 2 LSS bör informeras om den mottagna rapporten, om Försäkringskassan har beslutat om ersättning för personlig assistans enligt 51 kap. 2 § socialförsäkringsbalken.

Kommunal verksamhet

Allmänna råd

Den nämnd som har tagit emot en rapport om ett missförhållande eller en risk för ett missförhållande bör ge information om den mottagna rapporten till den nämnd som har beslutat om insatsen för den enskilde, om det är en annan nämnd än den som bedriver verksamheten.

Verksamhet vid Statens institutionsstyrelse

2 § Om en rapport som gäller verksamhet vid sådana hem som avses i 6 kap. 3 § SoL har tagits emot, ska ledningen vid Statens institutionsstyrelse informera den i förekommande fall ansvariga socialnämnden, såvida det inte finns hinder för det enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

5 kap. Utredningsförfarandet

Dokumentation av utredningen och vidtagna åtgärder

1 § Dokumentationen enligt 14 kap. 6 § SoL och 24 e § LSS ska göras fortlöpande.

2 § Dokumentationen av utredningen ska utvisa

1. vad det rapporterade missförhållandet eller risken för ett missförhållande har bestått i och vilka konsekvenser det har fått eller kunde ha fått för den enskilde,
2. när den muntliga eller skriftliga rapporten har tagits emot,
3. när och hur missförhållandet eller risken för ett missförhållande har uppmärksamrats,
4. när missförhållandet har inträffat,
5. de orsaker till missförhållandet eller risken för ett missförhållande som har identifierats,
6. om något liknande har inträffat i verksamheten tidigare och i så fall varför det har inträffat igen, och
7. bedömningen av om något liknande skulle kunna inträffa igen.

3 § Av dokumentationen ska det vidare framgå

1. vilka åtgärder som har vidtagits för att undanröja eller avhjälpa missförhållandet eller risken för ett missförhållande samt tidpunkt för dessa,
2. vad som i övrigt har framkommit under utredningen, och
3. vilket beslut eller ställningstagande som utredningen har avslutats med.

4 § För varje uppgift som dokumenteras under utredningen ska det framgå

1. vilket datum uppgiften dokumenterades,
2. varifrån uppgiften kommer,
3. vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar, och
4. vem (namn och befattning eller titel) som har dokumenterat uppgiften.

5 § De åtgärder som har vidtagits eller planeras i verksamheten för att förhindra att liknande missförhållanden eller risker för missförhållanden uppkommer igen ska dokumenteras.

Information till den enskilde

Allmänna råd

Den enskilde som berörs bör alltid underrättas om ett missförhållande som har inträffat.

6 kap. Anmälan till Socialstyrelsen

Vad som ska anmälas

1 § Med allvarliga missförhållanden, som ska anmälas till Socialstyrelsen enligt 14 kap. 7 § SoL och 24 f § LSS, ska avses såväl utförda handlingar som handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl har underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett allvarligt hot mot eller har medfört allvarliga konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa.

Med en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande, som också ska anmälas, ska avses att det är fråga om en uppenbar och konkret risk för ett allvarligt missförhållande.

Hur anmälan ska göras

2 § Anmälan enligt 14 kap. 7 § SoL och 24 f § LSS ska göras på särskild blankett (*bilagan*).

Om utredningen inte har avslutats när anmälan till Socialstyrelsen görs, ska utredningen lämnas in så snart den har färdigställts och senast två månader efter det att anmälan har gjorts.

Information till berörd nämnd om anmälan i yrkesmässigt bedrivna enskild verksamhet

3 § Med berörd nämnd, som enligt 14 kap. 7 § andra stycket SoL och 24 f § andra stycket LSS ska informeras om anmälan i yrkesmässigt bedrivna enskild verksamhet, ska avses den nämnd som har beslutat om insatsen för den enskilde.

Om anmälan berör en verksamhet med allmänt inriktade insatser inom socialtjänsten som bedrivs på uppdrag av en kommun, ska med berörd nämnd avses den nämnd som har tecknat avtal om verksamheten.

Allmänna råd

Den nämnd som har ett ansvar enligt 15 § 2 LSS bör informeras om anmälan, om Försäkringskassan har beslutat om ersättning för personlig assistans enligt 51 kap. 2 § socialförsäkringsbalken.

4 § Informationen som lämnas till den nämnd som avses i 3 § ska omfatta vad som har framkommit under utredningen, ställningstagandet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Information till beslutande nämnd om anmälan i verksamhet vid annan nämnd

Allmänna råd

Den nämnd som har gjort en anmälan till Socialstyrelsen bör lämna information om anmälan till den nämnd som har beslutat om insatsen för den enskilde, om det är en annan nämnd än den som har gjort anmälan.

Information till socialnämnd om anmälan i verksamhet vid Statens institutionsstyrelse

5 § Om en anmälan som gäller verksamhet vid sådana hem som avses i 6 kap. 3 § SoL har gjorts till Socialstyrelsen, ska ledningen vid Statens institutionsstyrelse informera den i förekommande fall ansvariga socialnämnden, såvida det inte finns hinder för det enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Information till den enskilde

Allmänna råd

Den enskilde som berörs bör alltid underrättas när en anmälan har gjorts till Socialstyrelsen om ett allvarligt missförhållande eller en risk för ett allvarligt missförhållande.

7 kap. Rutiner för verksamheten

Fastställa och dokumentera rutiner

1 § Den nämnd som har ansvar för verksamhet inom socialtjänsten eller enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade, Statens institutionsstyrelse och den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet ska fastställa rutiner för hur skyldigheten att rapportera, utreda, avhjälpa och undanröja missförhållanden och risker för missförhållanden ska fullgöras. Rutiner ska även fastställas för hur skyldigheten att anmäla allvarliga missförhållanden och risk för allvarliga missförhållanden ska fullgöras.

Rutinerna ska dokumenteras.

Allmänna råd

Information till rapporteringsskyldiga

Av rutinerna bör det framgå vem som ska informera de rapporteringsskyldiga om deras skyldighet.

Rapporteringen

Av rutinerna bör det framgå

- vem rapporteringen ska göras till, och
- hur rapporteringen ska göras.

Det bör vidare framgå hur rapporterna i offentlig verksamhet ska registreras och hur rapporterna i enskild verksamhet ska hållas ordnade.

Undanröja och avhjälpa

Rutinerna bör utvisa vem som ska ansvara för att åtgärder vidtas för att utan dröjsmål undanröja eller avhjälpa det rapporterade missförhållandet eller risken för ett missförhållande.

Utredningen

Rutinerna bör utvisa

- vem som ska ansvara för att det som har rapporterats utreds,
- vad en utredning ska innehålla, och
- vem som ska avsluta utredningen med ett beslut eller ett ställningstagande.

Anmälan till Socialstyrelsen

Av rutinerna bör det framgå

- vem som ska ansvara för bedömningen av om en anmälan till Socialstyrelsen ska göras, och

- vem som ska ansvara för att anmälan lämnas till Socialstyrelsen.

Information till berörd personal

Av rutinerna bör det framgå vem som ska ta ställning till

- vilka personer i verksamheten som ska informeras och hur de ska informeras om en rapport och de åtgärder som har vidtagits med anledning av den, och
- om och hur berörd personal ska ges stöd.

Information till enskilda

Av rutinerna bör det framgå vem som ska ta ställning till om och hur den enskilde som berörs ska ges stöd och informeras om rapporten och de åtgärder som har vidtagits med anledning av den.

Jäv och liknande situationer

Det bör finnas rutiner för vem eller vilka som ansvarar för uppgifterna i de allmänna råden i detta kapitel, om den som ansvarar för dessa uppgifter själv berörs av innehållet i rapporten.

-
1. Denna författning träder i kraft den 1 juli 2011.
  2. Genom författningen upphävs
    - Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2008:10) om tillämpningen av 14 kap. 2 § SoL
    - Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2008:11) om tillämpningen av 24 a § LSS.

Socialstyrelsen

HÅKAN CEDER

Kristina Widgren

ANMÄLAN – lex Sarah

enligt 14 kap. 7 § SoL eller 24 f § LSS

Avsändarens diarienummer

_____

Anmälan görs till den tillsynsregion som har tillsyn över den verksamhet där det allvariga missförhållandet har inträffat eller risken för ett allvarligt missförhållande har förelegat.

- ett allvarligt missförhållande
 en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande

Socialstyrelsen
Region _____

_____
 _____
 _____

Anmälan görs av

- Nämnd _____ i _____ kommun/landsting
- Enskild verksamhet _____ (namnet på t.ex. bolaget, stiftelsen)
- Statens institutionsstyrelse

Kontaktperson	Titel/funktion
Arbetsplats	Utdelningsadress
Postnr	Postort
Telefon (inkl. riktnr)	E-postadress

Var och när har det allvariga missförhållandet inträffat eller risken för ett allvarligt missförhållande förelegat

Enhet/avdelning	Typ av verksamhet	
Gatuadress	Postnr	Postort
Telefon (inkl. riktnr)	Datum, veckodag samt klockslag för det inträffade	

Kortfattad beskrivning av det allvariga missförhållandet eller risken för ett allvarligt missförhållande och konsekvenserna för den enskilde

- Berörda enskilda har underrättats om anmälan om det allvariga missförhållandet eller risken för ett allvarligt missförhållande

Bifogade handlingar

- Slutförd utredning enligt 14 kap. 6 § SoL
- Slutförd utredning enligt 24 e § LSS
- Gällande rutiner i verksamheten som är av betydelse för det aktuella missförhållandet
- Övrigt _____

Beskrivning av verksamhetens organisation och bemanning

Uppgifter om personalens utbildning, tjänstgöringstid och anställningsform (på den berörda enheten)

Åtgärder som har vidtagits eller planeras i verksamheten för att förhindra att liknande missförhållanden inträffar igen

Datum	Den anmälningsansvariges underskrift/protokollsutdrag	Namnförtydligande
-------	---	-------------------

